

Sygn. akt III Ca 1262/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Gabriela Sobczyk (spr.)

Sędziowie: SO Roman Troll

SR del. Joanna Łukasińska-Kanty

Protokolant Wioletta Matysiok

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2016 r. na rozprawie sprawy

z wniosku P. G., J. K., Z. J. i K. O.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w K. i Gminy Z.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 31 marca 2016 r., sygn. akt I Ns 646/14

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od każdego z wnioskodawców na rzecz uczestnika postępowania (...) Spółki Akcyjnej w K. kwoty po 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR del. Joanna Łukasińska-Kanty SSO Gabriela Sobczyk SSO Roman Troll

Sygn. akt III Ca 1262/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy P. G., J. K., Z. J. i K. O. w dniu 8 kwietnia 2014 roku wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu polegającej na prawie korzystania przez uczestnika postępowania - (...) Spółkę Akcyjną w K. z części nieruchomości składającej się z:

- działki o numerze ewidencyjnym (...) o łącznej powierzchni 0,1065 ha położonej w Z. dla której Sąd Rejonowy w Zabrze VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), w postaci pasa gruntu wzdłuż znajdującej się na tej nieruchomości linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV o szerokości 5,5 m po obu stronach środka tej linii na całej jej długości,

- działki o numerze ewidencyjnym (...) o łącznej powierzchni 0,1002 ha położonej w Z., dla której Sąd Rejonowy w Zabrze VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), w postaci pasa gruntu wzdłuż znajdujących się na tej nieruchomości linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV o szerokości 5,5 m po obu

stronach środka tej linii na całej jej długości oraz linii elektroenergetycznej średniego napięcia 20 kV o szerokości 2,3 m po obu stronach środka tej linii na całej jej długości,

w zakresie konserwacji i naprawy urządzeń elektroenergetycznych stanowiących części tych linii posadowionych na opisanej nieruchomości oraz przesyłu energii tymi liniami za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 150.000,00 zł płatnym przez uczestnika postępowania solidarnie na rzecz wnioskodawców, wraz z odsetkami za zwłokę za okres od następnego dnia po uprawomocnieniu się postanowienia sądu o ustanowieniu służebności przesyłu do dnia zapłaty włącznie. Ponadto wnioskodawcy domagali się zasądzenia od uczestnika solidarnie na rzecz wnioskodawców zwrotu kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wnioskodawcy wyjaśnili, że są współwłaścicielami nieruchomości gruntowej składającej się z działek o numerach ewidencyjnych (...) położonych w Z., dla której Sąd Rejonowy w Zabrze (...) prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Wnioskodawcy wskazali, że przez wskazane działki przebiegają linie elektroenergetyczne wchodzące w skład przedsiębiorstwa uczestnika, opisane we wniosku.

Wnioskodawcy podkreślili, że nigdy nie wyrazili zgody na bezpłatne korzystanie przez uczestnika postępowania ze wskazanych działek. Tym samym uczestnik, jak i jego poprzednicy prawni korzystali z nieruchomości nie posiadając do niej żadnego tytułu prawnego. W ocenie wnioskodawców ta okoliczność sprawia, że wniosek jest uzasadniony

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania (...) S.A. w K. wniósł o oddalenie wniosku w całości ze względu na podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia w dobrej wierze służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu (względnie służebności przesyłu) stanowiącej tytuł prawny do właściwego korzystania z posadowionych na nieruchomości w użytkowaniu wieczystym wnioskodawców urządzeń elektroenergetycznych, a ponadto ze względu na okoliczność, iż uczestnik nie jest właścicielem naziemnej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 20 kV przebiegającej przez działkę o numerze ewidencyjnym (...), a tym samym na brak legitymacji biernej uczestnika w sprawie.

Ewentualnie wniósł o oddalenie wniosku w całości ze względu na brak legitymacji czynnej wnioskodawców. Ponadto domagał się również zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie uczestnik postępowania w pierwszej kolejności podniósł, że wbrew twierdzeniom wnioskodawców nie są oni właścicielami działek oznaczonych numerami (...), gdyż z odpisu księgi wieczystej (...) wynika, że właścicielem nieruchomości jest Gmina Miejska Z., a wnioskodawcom przysługuje prawo użytkowania wieczystego. Uczestnik przyznał, że przez wskazaną nieruchomość przebiega fragment linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji R. - Myśliwska; R. – B. wybudowanej w 1977 roku i od tego czasu nieprzerwanie eksploatowanej. Linia ta stanowi urządzenie przesyłowe w rozumieniu art. 49 § 1 k.c. będące własnością uczestnika.

Następnie uczestnik podkreślił, że nie jest właścicielem linii naziemnej średniego napięcia 20 kV, przebiegającej przez działkę nr (...) którą również obejmuje żądanie wniosku. Uczestnik podkreślił, że nie jest mu wiadome, aby przez działkę wnioskodawców w ogóle przebiegała taka linia.

Następnie uczestnik postępowania podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu (względnie służebności przesyłu) w dobrej wierze w dniu 2 lutego 2009 roku, obszernie uzasadniając swe stanowisko.

Uczestnik podkreślił następnie, że wnioskodawcy nabyli prawo użytkowania wieczystego nieruchomości objętej wnioskiem w 1997 roku, a od daty budowy urządzeń aż do 2012 roku nikt nie zgłaszał roszczeń związanych z ich posadowieniem i eksploatacją. Uczestnik postępowania podkreślił, że w treści umowy oddania w użytkowanie wieczyste gruntu z dnia 4 lipca 1997 roku wnioskodawcy zgodnie oświadczyli, że znany jest im fakt zlokalizowania nabytej nieruchomości w pobliżu linii wysokiego napięcia oraz wynikających z tego ograniczeń.

Zarzucał, że użytkownikowi wieczystemu nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu, bowiem legitymację w tym zakresie posiada właściciel nieruchomości.

Podniósł ponadto, że urządzenia posadowione na nieruchomości w użytkowaniu wieczystym wnioskodawców połączone są ze stacją energetyczną Głównym Punktem Zasilania "R.", która jest posadowiona na nieruchomości będącej w użytkowaniu wieczystym uczestnika postępowania (...), tym samym urządzenia te służą zwiększeniu użyteczności nieruchomości władnącej uczestnika poprzez umożliwienie dalszej dystrybucji energii elektrycznej.

Pismem z dnia 14 grudnia 2015 roku wnioskodawcy cofnęli złożony wniosek w zakresie linii 0,4 kV (opisanej we wniosku jako linia elektroenergetyczna średniego napięcia 20 kV) i podtrzymali wniosek w zakresie linii 110 kV. Na rozprawie w dniu 2 marca 2016 roku pełnomocnik wnioskodawcy oświadczył, że w związku z częściowym cofnięciem wniosku żądanie wniosku w zakresie wynagrodzenia zostaje ograniczone do kwoty 120.000,00 zł. Uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna w K. wyraził zgodę na cofnięcie wniosku.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 1 kwietnia 2015 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika Gminę Miejską Z.. Uczestnik ten pomimo wezwania do udziału w sprawie nie zajął żadnego stanowiska.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 31 marca 2016 r. Sąd Rejonowy w Zabrze umorzył postępowanie w części dotyczącej wniosku o ustanowienie służebności przesyłu dotyczącej linii niskiego napięcia 0,4 kV, oddalił wniosek w pozostałej części i zasądził od wnioskodawców na rzecz uczestnika postępowania kwoty po 64,25 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Rejonowy ustalił, że właścicielem nieruchomości położonej w Z. składającej się z działek geodezyjnych o numerach (...) oraz (...) opisanej w księdze wieczystej o numerze (...) jest Gmina Miejska Z.. Nieruchomość ta od wielu lat oddana jest w użytkowanie wieczyste. Obecnie użytkownikami wieczystymi są P. G., J. K., Z. J. i K. O.. Sąd Rejonowy ustalił, że przez działki (...) przebiega napowietrzna linia wysokiego napięcia. Jest to linia 110 kV R. B., której plan realizacyjny został zatwierdzony decyzją Urzędu Miejskiego w Z. z dnia 14 lipca 1975 roku. Linia ta służy do zasilania stacji transformatorowej 110/6 KV Z.-R., której budowa zakończyła się w 1977 roku.

Początkowo sieć elektroenergetyczna pozostawała w zarządzie przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w K., prowadzącego m.in. zakład pod nazwą Zakład (...) w G.. Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 22 kwietnia 1985 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Południowy O. Energetyczny w K., w skład którego wszedł Zakład (...). Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. dokonano podziału Południowego O. Energetycznego w K., tworząc przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w G., przekształcone następnie w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa - Zakład (...) S.A. w G.. W dniu 1 lipca 2007 r. majątek wymienionej spółki, obejmujący zorganizowaną część przedsiębiorstwa, został wniesiony, jako aport do spółki (...) S.A. w G.. Z dniem 20.02.2012 r. spółka ta zmieniła firmę na (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. Następnie na podstawie podjętych w dniu 14 września 2012 r. uchwał nadzwyczajnych walnych zgromadzeń spółek (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. oraz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. doszło do połączenia spółek poprzez przeniesienie całego majątku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G., jako spółki przejmowanej, na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K., jako spółki przejmującej, zgodnie z art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawcy nabyli prawo użytkowania wieczystego działek (...) na podstawie umowy z dnia 4 lipca 1997 roku. W treści zawartej umowy wnioskodawcy oświadczyli, że znany jest im fakt zlokalizowania nabytej nieruchomości w pobliżu linii wysokiego napięcia oraz wynikających z powyższego faktu ograniczeń.

Na tle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że wniosek co do zasady nie zasługiwał na uwzględnienie z uwagi na brak legitymacji czynnej wnioskodawców. W zakresie w jakim wnioskodawcy cofnęli wniosek postanowienie należało umorzyć.

Sąd Rejonowy wskazał, że w złożonym wniosku wnioskodawcy domagali się ustanowienia na nieruchomości położonej w Z. dla której Sąd Rejonowy w Zabrze VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...)

służebności przesyłu w związku z usytuowaniem na działkach o numerach (...) urządzeń przesyłowych w postaci linii wysokiego napięcia 110 kV, a ponadto na działce o numerze (...) również linii średniego napięcia 20 kV. W toku postępowania ustalono, że linii średniego napięcia na nieruchomości nie ma, a wnioskodawcy w ten sposób prawdopodobnie omyłkowo określili linię niskiego napięcia 0,4 kV, a ostatecznie wniosek w zakresie dotyczącym tej linii cofnęli.

Sąd Rejonowy powołał się na art. 512 § 1 k.p.c. i wskazał, że uczestnik (...) S.A. w K. wyraził zgodę na cofnięcie wniosku na rozprawie w dniu 2 marca 2016 roku. Ponadto Sąd uznał, że w niniejszej sprawie nie zachodzą w sprawie okoliczności określone w art. 203 § 4 k.p.c. znajdującego zastosowanie na zasadzie art. 13 § 2 k.p.c., powodujące niedopuszczalność cofnięcia wniosku w powyższym zakresie.

W związku tym na podstawie art. 512 § 1 w zw. z art. 355 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., postępowanie we wskazanym zakresie Sąd Rejonowy umorzył.

Odnosząc się do wniosku w zakresie, w jakim dotyczył on linii wysokiego napięcia 110 kV, Sąd Rejonowy uznał, że wniosek ten nie zasługiwał na uwzględnienie.

Wskazał, że z dniem 03 sierpnia 2009 r. weszły w życie przepisy Kodeksu cywilnego o służebności przesyłu (art. 305¹ k.c. – 305⁴ k.c.), dodane przez ustawę z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., Nr 116, poz. 731). Przepisami tymi został wprowadzony nowy rodzaj służebności, zdefiniowany w art. 305¹ k.c. przywołał treść art. 305¹ k.c., zgodnie z którym nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią między innymi urządzenia przesyłowe znajdujące się na tej nieruchomości, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Wskazał też, że zgodnie z art. 305² § 2 k.c. właściciel nieruchomości obciążonej może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Takie sformułowanie oznacza, iż żądanie odpowiedniego wynagrodzenia jest ściśle związane z żądaniem ustanowienia służebności przesyłu, bowiem przysługuje w zamian za ustanowienie tego typu służebności.

Sąd Rejonowy wskazał, że taka służebność ma obciążać nieruchomość, a nie ustanowione na niej prawo użytkowania wieczystego. Dlatego przedsiębiorcy korzystającemu z urządzeń przesyłowych przysługuje roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem w stosunku do właściciela nieruchomości (art. 305¹ § 1 k.c.) i właściciel nieruchomości może też żądać od przedsiębiorcy wynagrodzenia za ustanowienie służebności (art. 305² § 1 k.c.). (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2014 roku, sygn. III CSK 174/13) Sąd Rejonowy zauważył, że we wskazanym orzeczeniu Sąd Najwyższy przekonująco wywiódł, że mimo utrwalonego dotychczas w doktrynie i w orzecznictwie stanowiska, że prawo użytkowania wieczystego może zostać obciążone służebnością gruntową, nie można go odnieść w drodze analogii do służebności przesyłu. Służebność przesyłu może obciążać tylko prawo własności nieruchomości i wynagrodzenie za jej ustanowienie należy się właścicielowi nieruchomości, a nie użytkownikowi wieczystemu. Sąd Najwyższy odwołał się przy tym z jednej strony do konieczności zapewnienia przedsiębiorcy przesyłowemu stabilnego tytułu do korzystania z nieruchomości, a z drugiej strony zauważył, że w przypadku nabycia użytkowania wieczystego nieruchomości po powstaniu urządzeń przesyłowych, istnienie tych urządzeń i związane z nimi ograniczenia mają wpływ na wysokość opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego, a co za tym idzie, nie może być tak, aby użytkownik wieczysty z jednej strony uzyskiwał korzyść w postaci niższej opłaty rocznej, a z drugiej dodatkowo mógł żądać wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego.

Sąd Rejonowy wskazał, że w pełni podziela wywód prawny Sądu Najwyższego przedstawiony w uzasadnieniu tego postanowienia.

Wskazał, że w niniejszej sprawie urządzenia przesyłowe na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste wnioskodawcom zostały wybudowane przez przedsiębiorstwo państwowe pod koniec lat siedemdziesiątych z woli i za wiedzą właściciela nieruchomości, którym był wówczas Skarb Państwa. Obecnie nieruchomość stanowi własność Gminy Miejskiej Z., która oddała ją w użytkowanie wieczyste wnioskodawcom. W dacie oddania nieruchomości w użytkowanie wieczyste niewątpliwie istniał już stan, który uzasadnia obecnie ustanowienie służebności przesyłu, jednakże służebność taka niewątpliwie może być ustanowiona na nieruchomości, a nie na prawie użytkowania wieczystego.

W ocenie Sądu Rejonowego bez znaczenia dla tej oceny pozostają twierdzenia wnioskodawców, że istniejąca infrastruktura obniża wartość prawa wieczystego użytkowania. Wnioskodawcy nabywając prawo wieczystego użytkowania, obejmowali we władanie nieruchomości, które już wówczas były zabudowane urządzeniami przesyłowymi, a oni mieli co do tego pełną świadomość. Sąd wskazał, że tę okoliczność potwierdzają zarówno treść aktu notarialnego, jak również zeznania wnioskodawcy P. G.. W dacie powstania prawa przysługującego wnioskodawcom na nieruchomości istniał stan, który wpływał na jej wartość i ograniczał możliwości jej inwestycyjnego wykorzystania także przez użytkownika wieczystego. Istnienie urządzeń na nieruchomości i wynikające z tego ograniczenia powinny być uwzględnione w wysokości opłaty rocznej świadczonej przez użytkownika wieczystego na rzecz właściciela.

Sąd Rejonowy przytoczył wywód Sądu Najwyższego, zawarty w uzasadnieniu postanowienia z dnia 28 marca 2014 roku, zgodnie z którym stan fizyczny i prawny nieruchomości Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oddanej w użytkowanie wieczyste determinuje sposób, w jaki prawo to może być wykonywane. Podlega on określeniu w umowie (art. 239 k.c.). Obciążenia istniejące na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste, o ile ograniczają możliwości jej wykorzystania zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem i obniżają jej wartość rynkową, mają znaczenie dla wysokości opłat, które użytkownik wieczysty obowiązany jest świadczyć właścicielowi. Sytuacja, w której użytkownik wieczysty - z uwagi na właściwości nieruchomości, w tym ograniczone możliwości jej wykorzystania inwestycyjnego w związku z zabudowaniem urządzeniami przesyłowymi - miałby płacić właścicielowi niższe opłaty roczne, a zarazem pobierać zamiast właściciela od przedsiębiorcy przesyłowego wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłowej na przysługującym mu prawie użytkowania wieczystego, pozostawałaby w sprzeczności z relacjami, w jakich rozważane prawa powinny pozostawać względem siebie.

Biorąc te argumenty pod uwagę Sąd Rejonowy uznał, że wnioskodawcom nie przysługuje żądanie ustanowienia służebności przesyłu na przedmiotowej nieruchomości, jak również na prawie użytkowania wieczystego ustanowionego na tej nieruchomości. Żądanie ustanowienia służebności przesyłu na tej nieruchomości przysługiwałoby ewentualnie uczestnikowi Gminie Miejskiej Z., która została wezwana do udziału w sprawie i nie zajęła żadnego stanowiska. Spowodowało to oddalenie wniosku w zakresie w jakim nie został on cofnięty.

Jedynie na marginesie rozważań Sąd Rejonowy zauważył, że w sytuacji, gdy Sąd doszedł do przekonania, że wnioskodawcom nie przysługuje w sprawie legitymacja czynna zbędnym stało się rozpoznawanie podniesionego przez uczestnika (...) Spółkę Akcyjną w K. zarzutu zasiedzenia. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520§2kpc.

Apelację od tego postanowienia wnieśli wnioskodawcy, zaskarżając je w zakresie punktu 2 i 3. Zarzucili mu naruszenie art. 305¹kc , 305⁴kc, 45kc, 46§1kc, 47§1 kc art. 50 kc, 285kc, 292kc poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez stwierdzenie, że służebność przesyłu może obciążać tylko i wyłącznie prawo własności, zdaniem skarżących prawidłowa wykładnia powinna zakładać, że służebność przesyłu może być także ustanowiona na prawie użytkowania wieczystego. Zarzucili naruszenie art. 2 Konstytucji art. 21 ust.1c Konstytucji, art. 21 ust.2 Konstytucji , wskazując, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, zasadę pewności prawa i niedziałania prawa wstecz, naruszenie wskazanych przepisów zdaniem skarżących sprowadza się do przyjęcia przez Sąd Rejonowy, że art.292 kc, 285 kc pozwalają na zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu. Zarzucili naruszenie art. 64 ust.2 i 3 oraz 31 ust.1 i 3 Konstytucji zgodnie z którymi własność może być ograniczona jedynie w drodze ustawy i tylko w takim zakresie,

w jakim nie narusza to istoty prawa własności przy uwzględnieniu zasady równej dla wszystkich ochrony własności. Naruszenie to polegało zdaniem skarżących na do przyjęciu przez Sąd Rejonowy, że art.292kc, 285kc pozwalają na zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu.

Zarzucili naruszenie art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych wolności poprzez błędna wykładnię w szczególności poprzez błędne przyjęcie, że może nastąpić zasiedzenie na działkach wnioskodawcy podczas gdy ograniczenie prawa użytkowania wieczystego wnioskodawców nie jest dokonane w interesie publicznym a ograniczenie własności wnioskodawcy jest niezgodne z prawem polski, , a ograniczenie użytkowania wieczystego wnioskodawców jest niezgodne z zasadami prawa międzynarodowego bowiem wnioskodawcy nie zasądono żadnego ekwiwalentu za to ograniczenie. Zarzucili też naruszenie prawa materialnego, a to art. 292kc, 3054kc, 348kc, 352§2kc, 176§1kc, 340kc art. 5 ust.3 i art. 4 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 5 lutego 1993r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. z 1993 nr 16 poz. 69 ze zm.) , poprzez ich błędna wykładnię i zastosowanie przez przyjęcie, że uczestniczka postępowania i jej poprzednicy prawni wykazali się nieprzerwanym ciągiem posiadania urządzeń energetycznych oraz służebności przesyłu, podczas gdy z materiału dowodowego nie wynika aby pomiędzy poszczególnymi poprzednikami prawnymi uczestnika postępowania doszło do nieprzerwanego ciągu przeniesień posiadania linii energetycznej objętej wnioskiem. Wskazali, że w aktach brak protokołów zdawczo-odbiorczych czy porozumień wskazujących przeniesienie posiadania linii energetycznej wysokiego napięcia. Zarzucili niezasadne przyjęcie, że doszło do przeniesienia posiadania służebności przesyłu oraz przeniesienie posiadania linii energetycznej objętej wnioskiem. Wskazali, że złożone do akt dokumenty dotyczą przekształceń własnościowych uczestnika postępowania i jego poprzedników prawnych w ramach sukcesji syngularnej. Zarzucili naruszenie prawa materialnego art.292kc poprzez bezpodstawne przyjęcie, że doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na działkach wnioskodawców także w zakresie strefy ochronnej , podczas gdy prawidłowa wykładnia art. 292kc powinna zakładać że zasiedzenie służebności przesyłu nie może dotyczyć zasiedzenia prawa służebności przesyłu w zakresie korzystania z gruntu w strefie ochronnej oraz nie może dotyczyć zasiedzenia prawa służebności przesyłu w zakresie dokonywania remontów i konserwacji oraz korzystania z ciężkiego sprzętu, albowiem takie działania nie polegają na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia i nie są działaniami nieprzerwanymi co oznacza że wniosek o ustanowienie służebności przesyłu nie może być oddalony w całości, a co najwyżej w części. Zarzucili ponadto naruszenie przepisów postępowania a to art. 609§1kpc i 510§1kpc poprzez jego błędna wykładnię i przyjęcie że uczestnik postępowania ma interes prawny do formułowania zarzutu procesowego zasiedzenia służebności w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu.

Stawiając te zarzuty skarżący wnieśli o zmianę punktu 2 postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu obciążającej prawo użytkowania wieczystego działek nr (...) na rzecz (...) SA w K., której treścią jest znoszenie prawa wstępu, posadowienia i utrzymywania linii energetycznej wysokiego napięcia 110 kV i której treścią jest znoszenie używania i korzystania z pasa gruntu o szerokości 30 m stanowiącego strefę ochronną strefę technologicznego korzystania na prawie wieczystego użytkowania wieczystego działek ewidencyjnych nr (...) opisanych w prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Zabrze księdze wieczystej (...) na powierzchni i nas powierzchnią w.w. prawa użytkowania wieczystego oraz prawa korzystania z prawa użytkowania wieczystego na nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych w postaci linii energetycznej wysokiego napięcia 110 kV oraz poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawców od uczestnika postępowania (...) SA w K. kwoty 150 000 zł należności głównej tytułem wynagrodzenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 150 000 zł od dnia uprawomocnienia się postanowienia do dnia zapłaty. Odnośnie punktu 3 postanowienia skarżący wnieśli o jego zmianę poprzez zasądzenie od uczestnika postępowania (...) SA w K. na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania według norm przepisanych.

Ewentualnie skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia co do punktu 2 i 3 i pozostawienie Sądowi Rejonowemu w Zabrze rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego. Nadto wnieśli o zasądzenie od

uczestnika postępowania (...) SA w K. na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji odnosząc się do pierwszego z zarzutów skarżący wskazali na ugruntowany w orzecnictwie pogląd o możliwości obciążenia służebnością gruntową czy też służebnością drogi koniecznej prawa użytkownika wieczystego. Wskazali na treść art. 233kc określający zakres uprawnień użytkownika wieczystego w tym prawo rozporządzania gruntem. W ocenie skarżącego może on ustanawiać ograniczone prawa rzeczowe. Norma art. 233 kc rozszerza zatem od strony podmiotowej treść art. 285kc. Stanowisko Sądu Najwyższego co do możliwości ustanawiania służebności gruntowej może być w całości przez analogię odniesione do służebności przesyłu na prawie użytkownika wieczystego. Wskazali na poglądy doktryny dopuszczające taką wykładnię przepisów oraz poglądy judykatury w tym zakresie. Wskazali, że w przypadku ustanowienia służebności przesyłu na prawie wieczystego użytkownika uprawnionym do otrzymania wynagrodzenia jest wieczysty użytkownik, a nie właściciel nieruchomości. Wskazali ponadto, że Sąd Rejonowy mylnie zinterpretował postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 grudnia 2014r., III CSK 174/13. Powołał się w tym zakresie na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2015r., III CZP 5/15.

Wskazali, że wieczysty użytkownik nie będzie miał legitymacji czynnej do żądania ustanowienia służebności przesyłu, gdy będzie to wynikało wyraźnie z umowy łączącej go z właścicielem nieruchomości lub jednostką samorządu terytorialnego.

Wskazali też na art. 241 kc jako przemawiający za uznaniem, że w niniejszej sprawie wnioskodawcy jako wieczyści użytkownicy mieli legitymację do wystąpienia z żądaniem ustanowienia służebności przesyłu.

Pozostała część uzasadnienia apelacji odnosi się do zarzutów przyjęcia przez Sąd Rejonowy, że doszło do zasiedzenia służebności przesyłu. Skarżący wskazał, że służebność przesyłu nie może być nabyta przez zasiedzenie, a przepisy dotyczące służebności przesyłu zostały wprowadzone do porządku prawnego 3 sierpnia 2008r., bez przepisów międzyczasowych, a co za tym idzie w ocenie skarżących – mogą być stosowane do tej daty. Skrytykowali w tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego dopuszczające możliwość zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu.

Wskazali ponadto, że rzeczą przedsiębiorcy przesyłowego jest wykazanie przeniesienia posiadania ze Skarbu Państwa na rzecz przedsiębiorcy po 1 lutego 1989r. oraz przeniesienie posiadania linii energetycznej pomiędzy poszczególnymi poprzednikami prawnymi uczestnika postępowania (...) SA w K. a następnie na rzecz tego uczestnika postępowania.

Podnieśli ponadto, że uczestnik postępowania nie miał interesu prawnego w podniesieniu zarzutu zasiedzenia służebności w niniejszym postępowaniu. Zarzucanie nabycia tego prawa przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania wymaga przedstawienia orzeczenia o stwierdzeniu zasiedzenia, a nadto udowodnienia przez niego, że służebność ta przeszła na uczestnika postępowania.

Uczestnik postępowania (...) SA w K. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Wskazał, że część zarzutów apelacji jest bezprzedmiotowa wobec oparcia zaskarżonego postanowienia na stwierdzeniu braku legitymacji czynnej wnioskodawców w niniejszej sprawie.

Uczestniczka postępowania Gmina Z. nie odniosła się do apelacji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja nie odniosła skutku.

Wydane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie odpowiada prawu.

Dokonane w sprawie ustalenia faktyczne są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy w pełni je podziela. Podnieść przy tym należy, że skarżący ustaleń tych nie kwestionował.

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia art. 305¹kc, 305⁴kc, 45kc, 46§1kc, 47§1 kc art. 50 kc, 285kc, 292kc poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez stwierdzenie, że służebność przesyłu może obciążać tylko i wyłącznie nieruchomości (prawo własności), Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zarzut ten nie jest trafny.

Sąd Rejonowy w swym uzasadnieniu wskazał, że swój wniosek w tym zakresie oparł na przekonującym jego zdaniem poglądzie i wywodzie zawartym w uzasadnieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2014r., III CSK 174/13.

Argumentacja powołana w tym uzasadnieniu odwołuje się do sytuacji, w której urządzenia przesyłowe istniały już w momencie oddania gruntu w użytkowanie wieczyste. Taka sytuacja miała miejsce także w niniejszej sprawie. W w/w uzasadnieniu wskazano, że stan fizyczny i prawny nieruchomości Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oddanej w użytkowanie wieczyste determinuje sposób w jaki prawo to może być wykonywane. Podlega ono określeniu w umowie. Obciążenia istniejące na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste, o ile ograniczają możliwości jej wykorzystania godnie ze społeczno –gospodarczym przeznaczeniem i obniżają jej wartość rynkową mają znaczenie dla wysokości opłat, które użytkownik wieczysty obowiązany jest świadczyć właścicielowi. Wskazano w nim także, że sytuacja, w której użytkownik wieczysty z uwagi na właściwości nieruchomości w tym ograniczone możliwości jej wykorzystania inwestycyjnego w związku z zabudowaniem urządzeniami przesyłowymi. Miałby płacić właścicielowi niższe opłaty roczne a zarazem pobierać zamiast właściciela od przedsiębiorcy przesyłowego wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłowej na przysługującym mu prawie użytkowania wieczystego pozostawałaby w sprzeczności z relacjami, w jakich rozważane prawa powinny pozostawać względem siebie.

Odnosząc wskazane rozważania do okoliczności niniejszej sprawy, wskazać należy, że napowietrzna linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV przebiega nad nieruchomością będącą w użytkowaniu wieczystym wnioskodawców już od 1977r., zaś wnioskodawcy prawo wieczystego użytkowania nabyli umową ustanowienia tego prawa z 4 lipca 1997r. Tym samym stan faktyczny i prawny nieruchomości co do ograniczeń wynikających z faktu przebiegu tej linii energetycznej pozostaje niezmienny przez cały okres trwania tego ich prawa. Byli tego całkowicie świadomi istnienia tego stanu faktycznego wpływającego na ograniczenie możliwości korzystania z nieruchomości, o czym świadczy treść umowy. Zawarcie w umowie oświadczenia wnioskodawców odnośnie położenia linii wysokiego napięcia wskazuje na to, że oświadczenie to dotyczyło sposobu korzystania z nieruchomości oddanej w wieczyste użytkowanie. Nie może ono być wykładane i traktowane jako odrębne od umowy, w której zostało zawarte. Wskazuje tym samym na to, że zgodnie z art.233kc, zakres uprawnień wnioskodawców jako wieczystych użytkowników winien był uwzględniać fakt położenia linii w pobliżu tej nieruchomości (częściowo zaś nad nią), jak i zakres ograniczeń nabytego przez nich prawa z tym związany.

Inne rozumienie złożonego właścicielowi nieruchomości oświadczenia nie wydaje się być uzasadnione w okolicznościach sprawy. Skoro zaś strony już w umowie ustanowienia wieczystego użytkowania wskazały na istnienie linii energetycznej i wynikające z tego ograniczenia, to zaistniała sytuacja z całą pewnością oddziaływała na zakres obowiązku wnioskodawców wobec właściciela- tj. wysokość pierwszej opłaty oraz wysokość opłat rocznych. Tym samym wpłynęła ona na zakres obowiązków i uprawnień wnioskodawców w zakresie przysługującego im prawa. Skoro zaś prawo wieczystego użytkowania zostało nabyte przez wnioskodawców w określonym kształcie (z określonymi uwarunkowaniami określonymi w umowie), to okoliczności te wskazują na trafność wniosku Sądu Rejonowego o braku legitymacji po stronie wnioskodawców do żądania ustanowienia służebności przesyłu.

Skarżący wskazali w apelacji, że wieczysty użytkownik nie będzie miał legitymacji czynnej do żądania ustanowienia służebności przesyłu, gdy będzie to wynikało wyraźnie z umowy łączącej go z właścicielem nieruchomości lub jednostką samorządu terytorialnego.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zawarte w umowie oświadczenie pozwala na wniosek, że akceptację ograniczenia prawa wieczystego użytkowania wynikającego z położenia nad gruntem linii wysokiego napięcia strony włączyły do tej umowy. Tym samym okoliczności sprawy wskazują na zasadność argumentacji Sądu Rejonowego prowadzącej do oddalenia wniosku w niniejszej sprawie.

Pozostałe zarzuty apelacji sprowadzające się do kwestionowania nabycia służebności przez zasiedzenie uznać należy o tyle za chybione, że Sąd Rejonowy swego rozstrzygnięcia nie oparł na takiej argumentacji. Tym samym stawianie zarzutu Sądowi Rejonowemu o błędnym przyjęciu zasiedzenia służebności nie zasługują na uwzględnienie. Jedynie na marginesie podnieść jednak można, odnosząc się do zarzutów i treści apelacji, że argumentacja uczestnika postępowania (...) SA w K. zaprezentowana w niniejszej sprawie, a dotycząca tej kwestii zasługuje na akceptację co do charakteru posiadania służebności. Urządzenia energetyczne - linia wysokiego napięcia przebiegająca w granicach nieruchomości, do których prawo wieczystego użytkowania przysługuje wnioskodawcom została wybudowana w tym miejscu w roku 1977r, kiedy właścicielem nieruchomości był Skarb Państwa(bezsporne). Był on wówczas również właścicielem wszystkich urządzeń energetycznych i wszystkich składników przedsiębiorstwa przesyłowego, jak i tego przedsiębiorstwa, skoro w tym czasie istniała zasadna jednolitej własności państwowej (dawna treść art. 128 kc). Tym samym w dacie budowy tych urządzeń właściciel nieruchomości wyrażał niewątpliwie zgodę na takie jej posadowienie, sam dokonując inwestycji. Zatem jego posiadanie ocenić należy jako posiadanie w dobrej wierze. Ten charakter posiadania służebności decyduje o charakterze posiadania przez cały jego okres, a zatem także w czasie, kiedy nieruchomość ta stała się własnością Gminy (por. uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2003 r., III CZP 35/03, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 2009 r., I CSK 360/08). Po uchyleniu art. 128 kc od 1 lutego 1989r. państwowe osoby prawne zyskały możliwość nabywania własności i innych praw rzeczowych. Od 5 grudnia 1990 roku zgodnie z art.2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości nabyły prawo użytkowania wieczystego nieruchomości państwowych posiadanych w zarządzie.

Przyjęcie tej daty jako początku posiadania służebności przez przedsiębiorstwo przesyłowe na nieruchomości składającej się z działek (...) oraz dwudziestoletniego okresu posiadania powoduje rozpoczęcie jego biegu w czasie, kiedy prawo wieczystego użytkowania w/w działek jeszcze nie powstało i upływ wskazanego okresu czasu koniecznego do zasiedzenia przed wniesieniem wniosku w niniejszej sprawie. nadmienić w tym miejscu należy, że już w odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania wskazywał swą nieruchomość władnącą, uzasadniając istotę związku funkcjonalnego pomiędzy tą nieruchomością a linią energetyczną biegnącą po nieruchomości będącej w wieczystym użytkowaniu wnioskodawców. Wnioskodawcy nie zanegowali tych okoliczności, nie odnosząc się do podniesionych w odpowiedzi na wniosek szczegółowych okoliczności w tym zakresie, zatem okoliczność ta winna być uznana za przyznaną(art. 230 kpc w zw.z art. 13§2kpc).

Odnosząc się do zarzutów apelacji co do niewykazania przejścia posiadania służebności pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami przesyłowymi, wymienionymi w ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego jako poprzednicy prawni uczestnika postępowania wskazać należy, że bezsporne było i wykazane w sprawie, że linia posadowiona została w 1977r. i od tego czasu funkcjonuje jako część sieci elektroenergetycznej służącej do przesyłu energii elektrycznej. Przedstawione przez uczestnika postępowania dokumenty dotyczące eksploatacji i remontów tej linii potwierdzają fakt jej nieprzerwanego funkcjonowania. Sąd Okręgowy wskazuje, że skoro linia ta funkcjonuje nieprzerwanie, a w okresie jej funkcjonowania przesyłem energii elektrycznej zajmowały się na tym terenie na zasadzie wyłączności podmioty ustalone jako poprzednicy prawni uczestnika postępowania, to w oparciu o domniemanie faktyczne możliwe jest przyjęcie, że równoległe ze zmianami osobowymi po stronie uczestnika postępowania dochodziło też do przeniesienia posiadania służebności. podkreślić przy tym należy, że chodzi o przeniesienie posiadania, które jest pewnym stanem faktycznym a nie prawnym.

Odnosząc się natomiast do kwestii następstwa prawnego uczestnika postępowania (...) SA w K. po swym bezpośrednim poprzedniku, to jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, w 2012r. doszło do przejęcia spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. (poprzednia nazwa (...) S.A. w G.) przez (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K., jako

spółki przejmującej, zgodnie z art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. Tym samym następstwo prawne uczestnika postępowania po jego bezpośrednim poprzedniku prawnym ma charakter następstwa pod tytułem ogólnym. Wywody zatem co do niewykazania przeniesienia posiadania uznać należy za niezasadne, podobnie jak wywody dotyczące niezasadnego podniesienia przez skarżących zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz poprzednika prawnego uczestnika postępowania i niewykazania przejścia tego prawa na uczestnika postępowania.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów podniesionych w apelacji, Sąd Okręgowy zważył, że przyjęta przyczyna oddalenia wniosku polegająca na uznaniu braku legitymacji wnioskodawców do wystąpienia z niniejszym wnioskiem pozwala na wskazanie, że niezasadnie wnioskodawcy podnoszą naruszenie ich prawa własności (prawa użytkownika wieczystego), odwołując się do przepisów Konstytucji i prawa międzynarodowego. Skoro bowiem nabywając prawo wieczystego użytkownika liczyli się i byli świadomi z ograniczeniami tego prawa wynikającymi z usytuowania działek w pobliżu linii wysokiego napięcia, która od tej pory nie zmieniła swego przebiegu, to od początku ich prawo podlegało tym ograniczeniom i w takim kształcie je nabyli. W żaden zatem sposób nie zostało ono w większym zakresie ograniczone przez istnienie w linii w okresie trwania umowy wieczystego użytkownika. Do sytuacji wnioskodawców w pełni ma zastosowanie przytoczona w uzasadnieniu Sądu Rejonowego argumentacja zawarta w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2014r., III CSK 174/13. Nie można też nie zauważyć, że sytuacja faktyczna w niniejszej sprawie jest zbliżona do sytuacji faktycznej sprawy w której wydane było owe postanowienie Sądu Najwyższego z tą jeszcze zmianą, że w niniejszej sprawie do ustanowienia wieczystego użytkownika doszło umową, w której strony wyraźnie wskazały na istnienie ograniczenia w możliwości zagospodarowania działki wynikającego z posadowienia linii przesyłowej wysokiego napięcia. Tym samym rozważania zawarte w powołanej uchwale w pełni przystają do okoliczności niniejszej sprawy.

Ewentualne zatem zasiedzenie służebności przesyłu winno być rozpatrywane z punktu obciążenia własności nieruchomości przysługującej Gminie Z., a nie wieczystego użytkownika tej nieruchomości. Nadmienić przy tym należy, że z treści umowy wieczystego użytkownika wywnioskować można, że Gmina Z. akceptowała położenie linii energetycznej, skoro w umowie zawarte było oświadczenie wieczystych użytkowników o istniejących związanych z tym ograniczeniach w możliwości zagospodarowania działek. Oświadczenie to niewątpliwie nie znalazło się w umowie z inicjatywy nabywców prawa, lecz co najmniej na podstawie zgodnej woli obu stron tej umowy.

Z tych powodów apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385kpc w zw. z art. 13§2kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 520§3kpc. Obciążono wnioskodawców w równych częściach kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez uczestnika postępowania (...) SA w K. w wysokości wynikającej z§5 w zw. z §10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz.1804).

SSR(del.) Joanna Łukasińska- Kanty SSO Gabriela Sobczyk SSO Roman Troll